

Dokumentácia zvonov

rímskokatolíckeho farského kostola sv. Ladislava v obci Liptovské Matiašovce

Kanonická vizitácia rímskokatolíckej farnosti Liptovské Matiašovce nám okrem zachovaného zvona charakterizuje ďalšie dva dnes už nejstávajúce zvony, datované do 18. storočia. „Campana media“ preliat z staršieho zvona vizitátorom neuvedený zvonolejár v roku 1755. „Campana minima“ bol uliaty Jánom Jurajom Knoblochom (vnukom) v banskobystrickej zvonolejárskych dielni v roku 1790 (vizitátor predmetného lejára neidentifikoval správne, a tak vo svojich zápiskoch uviedol ako zhotoviteľa Jozefa Juraja Knoblocha). Najstarší zvon, ktorý je v kostolnej veži zavesený doposiaľ, vyhotovil viedenský (pre Slovensko priam aj sporadický) zvonolejár Jacob Deromet (de Romet). Zvon pochádza z roku 1701 a bol zaobstaraný zo zbožných darov rodáka, nitrianskeho biskupa a uhorského kancelára, Ladislava Matiašovského. Práva vďaka nemu bol na mieste zaniknutého kostola sv. Heleny postavený súčasný kostol, do ktorého zadovážil i zvyšný, do dnešných čias zachovaný, chrámový mobiliár. Spomínaný zvon okrem iného prežil tiež samotnú vojnovú rekviráciu zvonov, prebiehajúcu v čase 1. svetovej vojny, kedy sa ich počet nielen na našom území výrazným spôsobom zdecimoval. Vojenská armáda zhabávala zvony kostolným vežiam a zvoniciam za účelom výroby vojenskej techniky, zbraní a munície. Ostatné zvony sakrálnej stavby jej padli za obeť. Ako kompenzácia za odobraté zvony bola v roku 1926 zakúpená dvojica nových. Tie uzreli svetlo sveta v Kuklenách (v mestskej časti kráľovohradeckej), vo zvonolejárskych dielni Antonína Buřila a Jindřicha Rissa. Z povojnového obdobia pochádza aj zvon, zavesený v sanktusovej vežičke nad svätyňou (d³). Za pomoci záznamu kampanológa Dr. Juraja Spiritzu sa dozvedáme, že bol vyhotovený brnianskym zvonolejárkom Rudolfom Manouškom st. (kvôli komplikovanému prístupu nám nebolo umožnené jeho detailné zmapovanie). V minulosti sa naň zvonievalo manuálne lanom, tiahnucim sa do lode kostola, počas premenenia pri slávení bohoslužieb. Zvonec disponuje lietajúcim srdcom, je zavesený na rovnej oceľovej traverze a svoj hlahol vyludzoval na smer svetových strán východ - západ. Os výkyvu troch zvonov, nainštalovaných vo zvonovej komore veže, je na smer sever - juh.

Patrocínium:	sv. Ladislav
Hmotnosť:	~ 620 kg
Spodný priemer:	1000 mm
Výška s korunou:	950 mm
Hrúbka úderového venca:	71 mm
Ladenie:	fis-ges ¹
Pôvodca:	Jacob Deromet
Miesto a rok odliatia:	Viedeň, 1701

Najväčší zvon kostola, zasvätený sv. Ladislavovi, je zavesený v strednom poli trojpoľovej oceľovej zvonovej stolice. Vlastní zachovanú šesťramennú kráľovskú korunu (skráslenú maskarónmi s motívom, evokujúcim tváre), ktorá je cez rezonančno-izolačnú drevenú podložku spojená so zalomeným oceľovým závesom. Krk zvona zdobí dvojica kruhopisov, na ktorých úvody poukazujú plastiky rúk. Obidva riadky sú dané do dvojice nápisových pásov, lemovaných plastickými linkami. Latinský kruhopis, nachádzajúci sa vo vrchnej páske, je svojim obsahom pamätný a nemecko-latinský riadok, ktorý nájdeme v spodnej páske, je signujúco-datujúci:

1. **LADISLAVS MATIASOVSKI ANTISTES NITRIENSIS PRO XENIO
PRÆSENTIS NOVI ANI PIO REGI HVNGARIE PIE OBT VLIIT**

Nápis v preklade hovorí, že nový zvon dal zo zbožných darov odliat' nitriansky biskup Ladislav Matiašovský, ku tí výnimočného a zbožného uhorského kráľa (Ladislava). V nápise je v podobe chronogramu, pomocou od ostatných písmen veľkostne líšiacich sa rímskych číslic, zašifovaný aj rok vyhotovenia tohto zvona **1701**.

2. **IACOB DEROMET GOS MICH IN WIENN ANNO 1701**

V preklade: Odlial ma Jacob Deromet vo Viedni, roku 1701. Pod typografickou sekciou je vsadený dookola obiehajúci, opakujúci sa florálny ornament v podobe rozviliny. Centrá jednotlivých častí ornamentu vynárajú plastiky, evokujúce bradaté mužské tváre. Na južnej strane drieku je umiestnený rodový erb Matiašovských, orámovaný vavrínovým vencom. Ústredným motívom erbu je z koruny vyrastajúci medveď, držiaci svojimi labami vetvičku. Rodový erb zastrešuje biskupská mitra, v ktorej pozadí vieme pozorovať i biskupskú berlu. Na náprotivnej strane zvonového drieku je situovaný reliéf, zobrazujúci ukrižovaného spasiteľa Ježiša Krista na kríži. Korpus zvona je obiehajú troma plastickými linkami. Úderový veniec zvona dotvára jednoriadkový pamätný latinský kruhopis, rámovaný dvoma plastickými linkami, na ktorého úvod poukazuje plastika ruky:

IST VD TINTINABVLVM ET SACRA VIT HONORI EIVS VT SIT TERRORI SÆVIS HOSTIBVS TARTAREIS

Riadok nám v preklade prezrádza, že toto je zvon, zasvätený na jeho počesť (Ladislava), aby bol postrachom pre svojich zúrivých nepriateľov Tatárov. Prameň znova disponuje chronostikonom, v ktorom je, pomocou od ostatných písmen veľkostne líšiacich sa rímskych číslic, zašifovaný rok odliatia predmetného zvona **1701**. Zvon vlastní padajúce srdce a je rozoznievaný elektrickým spôsobom, prostredníctvom lineárneho motora.

IN ANNO PRÆSENTIS NOVE ANTIPO REGIAVI
VIENNA ANNO

SIT TERRORI

Patrocínium:	Sedembolestná Panna Mária
Hmotnosť:	~ 380 kg
Spodný priemer:	859 mm
Výška s korunou:	830 mm
Hrúbka úderového venca:	62 mm
Ladenie:	ais-b ¹
Pôvodcovia:	Antonín Buřil a Jindřich Riss
Miesto a rok odliatia:	Kukleny, 1926

Stredný zvon kostola, zasvätený Sedembolestnej Panne Márii, visí vo východnom poli trojpoľovej oceľovej zvonovej stolice. Má tanierovú korunu, ktorá je spojená so zalomeným oceľovým závesom. Krk zvona zdobí trojica plastických liniek, pričom vrchné dve tvoria lem nápisovej pásky. Spodná hrana prostrednej plastickej linky je skrútená dookola obiehajúcim, opakujúcim sa, visiacim rastlinným ornamentom v podobe stoniek, akantových listov a kvetov. Spomínaná nápisová páska, rámcovaná dvojicou plastických liniek, je obsiahnutá jednoriadkovým pamätným slovenským kruhopisom s datujúcim záverom. Úvod je od konca predmetného pamätného prameňa delený vystupujúcim geometrickým delidlom s výjavom krížika. Znenie daného nápisu:

+ ZVON TENTO ULIATY BOL Z MILODAROV VERIACICH KU CTI BOLESTNEJ PANNY MARIE, PATRONKY SLOVENSKA, R. P. 1926.

Na východnej strane drieku zvona je umiestnený reliéf, ktorého ústredným motívom je na oblakoch nesená Panna Mária, držiaca vo svojej pravej ruke kráľovské žezlo. Svojou ľavou rukou pridržiaava malého, pravou rukou žehnajúceho spasiteľa, držiaceho ľavou dľaňou kráľovské jablko. Korpus zvona je ohraničený dvoma plastickými linkami. Západná sekcia úderového venca tohto zvona je dotvorená signujúcim českým veršom:

ULIL BUIŘL A RISS V KUKLENÁCH.

Zvon disponuje padajúcim srdcom a je rozoznievaný elektrickým spôsobom, pomocou lineárneho motora.

1880 FORD ALBERT BOLTON
1880 永永永永永永永永

Patrocínium (názov):	sv. Jozef (umieračik)
Hmotnosť:	~ 50 kg
Spodný priemer:	429 mm
Výška s korunou:	425 mm
Hrúbka úderového venca:	30 mm
Ladenie:	ais-b ²
Pôvodcovia:	Antonín Buřil a Jindřich Riss
Miesto a rok odliatia:	Kukleny, 1926

Najmenší zvon kostola, prezývaný aj ako zvon „umieračik“, je zasvätený sv. Jozefovi. Visí v západnom poli trojpoľovej oceľovej zvonovej stolice. Má tanierovú korunu, ktorá je spojená s rovným oceľovým závesom. Krk zvona zdobia tri plastické linky, tvoriace lem nápisových pásov. Dolná hrana spodnej plastickej linky je skráslená po obvode obiehajúcim, opakujúcim sa, visiacim rastlinným ornamentom, pripomínajúcim stonky, akantové listy a kvety. Jadro vrchnej nápisovej pásky je obsiahnuté pamätným slovenským kruhopisom (vo verši) s datujúcim ukončením. Úvod je od záveru kruhopisu oddelený vystupujúcim geometrickým delidlom s výjavom krížika. Juhozápadná sekcia spodnej nápisovej pásky je dekorovaná signujúcim riadkom v češtine:

**+ NÁKLADOM VERIACICH KU CTI SV. JOZEFA, ULIATY R. P. 1926.
ULIL BUŘIL A RISS V KUKLENÁCH.**

Na severovýchodnej strane zvonového drieku je vsadený reliéf, vyobrazujúci sv. Jozefa, držiaceho v náručí malého Ježiška. V plastike je zakomponovaná aj Pália. Korpus zvona je kreovaný dvoma plastickými linkami. Zvon disponuje lietajúcim srdcom a je rozoznievaný elektrickým spôsobom, pričinením lineárneho motora.

Zdokumentoval a spracoval: Ľubomír Fusko / **Asistencia:** Bc. Matej Lelovský

Dokumentácia zvonov rímskokatolíckeho farského kostola sv. Ladislava v Liptovských Matiašovciach bola zrealizovaná **3. novembra** v roku **2022**, vďaka súhlasu a pomoci vdp. farára Mgr. Michala Pásztoru.